

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De veneratione || sanctor[um] libri duo Judoci
Clich-||touei. Neoportue[n]sis. excelle[n]tissi-||mi
Parisiensis academiae Theologi**

Clicthove, Josse

Coloniae, 1525

VD16 C 4211

Angelos s[an]ctos, itide[m] & hoies, uetuisse sibi exhiberi honore[m] deo
debitu[m], suo t[omi]n ordini co[n]gruente[m], no[n] recusasse III

urn:nbn:de:hbz:466:1-36172

LIBER SECVNDVS.

¶ Angelos sanctos, itidē & hoies, uetuisse sibi exhiberi honorē deo debitū, suo tñ ordini congruentem, non recufasse. Cap. III.

I
Apoca. 19. 22.

ertio deinde loco instant uehementius aduersæ partis assertores. In sancta Apocalypsi, cap. 19. similiter & 22. legimus Iohannē Chro dilectū discipulū diuinæ illius reuelationis scriptorē, cū cecidisset ad pedes angeli sibi apparentis ut adoraret eū, ne id faceret, esse prohibitū, his uerbis. Vide ne feceris. Conseruus enim tuus sum, & fratrū tuorū, habentiū testimoniū Iesu. Deū adora. Atqui sancti omnes, cōsimili ratione nostri sunt conseruari, quippe qui eundē cū ipsis dñm ac deū habemus. Nulli igitur ipsorū, sunt a nobis eandē ob causam honorandi. ¶ Cæterum

II

adhibenda est illis responsio, secundū nonnullorū sententiā angelū illū sanctū beati Iohannis illustratorē, prohibuisse sibi impendi adorationē uni deo debitā, ut satis insinuat p̄ subiunctū id uerbū, deū adora a qua quidē adoratione (ut fidelē deus cuit ministrū) prorsus abhorruit & resiliuit, nō sustinēs illā sibi deferri. In q̄ sane facto, opposito penitus mō se habuit ad angelū sathanæ, qui ausus est dño oim & suo, dicere in mōte

Mat. 4

excelfo. Hæc oia tibi dabo, si cadens adoraueris me. Neq; id mirū, nā hic, perditionis spūs erat & tenebræ, ille uero, spūs regni & lucis. Huiusce autē rei id argumento est, qm̄ in antiq̄ qui testamenti decursu, cū sancti patres impēderūt angelicis spiritibus honorē sibi nō indebitū, nequaquā illū repudiarunt.

Gene. 18

¶ Ut cū Abrahā sedens in cōualle Mambre, uidit tres uiros ad se uenientes, occurrens illis honorabiliter adorauit eos, nec

Gene. 19

prohibitus est. Similiter cū Loth in porta ciuitatis Sodomæ, uidisset duos angelos illuc introeuntes, occurrens illis adorauit eos pronus in terrā, neq; ab ipsis est uetitus q̄ minus id ageret. Eodē q̄q; modo cū angelus dñi apparuit ipsi Iosue i Gal-

Iosue. 5.

galis, euaginatū tenēs gladiū, & interrogāti, n̄ es, an aduersariorū respōdisset. Nequaquā, sed sum princeps exercitus dñi & nūc uenio, cecidit Iosue pronus in terrā, & adorās, ait. Quid dñs meus loquit ad seruū suū? neq; ab angelo dñi ob hanc adorationē est correptus. Secūdū aliorū uero sniam, p̄dicti patres antiqui

De ueneratione Sanctorum.

antiqui in angelis istis sibi apparentibus, deū a q̄ mittebantur adorauerunt, quēadmodū de **Abrahā** in cōualle **Mambre** cō **Gene. 18** spicante tres uiros ad se uenientes, dicit expositio interliniaris **T**res uidit, & unū adorauit, ad signādū scilicet unitatis diuinae substantiæ in personarū trinitate mysteriū, q̄d & ibidē per uerba deprecatoria, **Abrahæ** ad angelos, nūc ad unū, nunc ad plures in eodē orationis cōtextu subinde directa, subinsinuat. **S**ūt etiā nōnulli graues auctores, sentientes angelū illū dñi in **Apocalypsi** bis recusasse honorē etiā sibi nō indebitū, ob humanæ naturæ dignitatē, quā in **Ch̄so** supimmensæ diuinitati ineffabiliter cōiunctā, conspexit sup oēs choros angelorū exaltatā, & ideo ip̄m angelū nō sustinuisse, sibi honorē etiam creaturis nō incōgruū, exhiberi ab eo, q̄ naturæ adeo sublimitate cōmunionē haberet cum **Ch̄so**. Ante aduētū autē dñi in carne, angelos ip̄os permisisse se ab hoib⁹ honore sibi debito uenerari, qm̄ necdū fuit admirabilis illa humanitatis cū p̄bo dei facta unio, neq; humani ḡnis in **Ch̄so** supexaltatio, **E**t hāc repositionē assignat **B. Gregorius**, in homilia. 8. sup euangelia. **Q**uæ admodū est cōueniēs, & magis accōmoda rei p̄positæ, q̄ prima. **N**ā si beatus **Iohānes** illi angelo diuinū uoluisset impedere honorē, quē tñ sciebat non esse deū, grauius ipse deliquisset, uolens creaturæ exhibere honorē, soli deo debitū. **S**i autē noluit illud **Iohānes**, cur angelus prohibuisset sibi diuinū exhiberi honorē, quē **Iohānes** ei nolisset impedere? **S**in uero **Iohānes**, deū in angelo sibi apparēte loquēte adorare tunc uoluerit, id angelus dñi (q̄ licitū erat) nō prohibuisset, sed magis ad hoc eū promouisset. **S**iuē tñ primā respōsionē q̄ assignauerit, siue secūdā, nō p̄t ex eo loco ualidū sumi argumentū, q̄ ip̄s sanctis nullus recte possit a nobis honor fieri. **N**eq; itidē ex eo, qui in actibus apostolorū scribit de **Cornelio** **C**ēturi **Act. 10.** one, q̄ cū obuius uenisset beato **Petro** ap̄to a se angelica denūciatione accersito, procidēscq; ad pedes eius adorasset eū, **Petr⁹** eleuauit eū dicens, **S**urge, nā & ego ipse homo sum. **N**empe **Cornelius** illic **Petrū** ueneratione soli deo debita adorauit, ut satis indicauit suis uerbis **Petrus**, & interliniaris illius loci expositio insinuat, quā plane uenerationē, **Petr⁹** ut sibi indebitā

LIBER SECVNDVS.

- recte recusauit. Quēadmodū & Mardocheus uir bonus & iu-
Hester. 3. stus, noluit adorare Aman principē secundū a rege, neq; ge-
 nua corā eo flectere, qm̄ is ob insolētiā animi qua intumescē-
 bat, diuinos sibi honores arrogare moliebat, & supra huma-
 nū colī modū, quod merito recusabat facere Mardocheus, si-
Hester. 13. cut in oratione sua ad dñm his uerbis protestat. Cuncta nosti
 & scis, qui nō pro superbia & cōtumelia & aliqua gloriæ cur-
 piditate fecerim hoc, ut nō adorare Aman superbissimū. Li-
 benter em̄ pro salute Israel, etiā uestigia pedū eius deosculari
 paratus essem. Sed timui, ne honorē dei mei transferrē ad ho-
 minē, & ne quēquā adorare, excepto deo meo. ¶ **Q** uero ho-
 norē soli deo debitū, nūquā sibi uendicēt aut sancti angeli aut
Iudicum. 13 hoies, liquido cōstat ex uerbis angeli illius, qui nūciauit Ma-
 nue patri Samsonis futurū illius cōceptum, uiuēdiq; ritū. Cui
 cū dixisset Manue, post prolis illius annūciationē. Obsecro
 te ut acquiescas precibus meis, & faciamus tibi hōedum de ca-
 pris, respōdit angelus. Si me cogis, nō comedā panes tuos, si
 aut uis holocaustū facere, offer illud dño. Cūq; libamēta stu-
 diose appārata posuisset Manue supra petrā, obtulissetq; dño
 ascēdēte flamma altaris in cōclū, angelus dñi pariter in flam-
 ma ascēdit, nō sibi, sed deo oblatū sacrificiū approbās. Simi-
Act. 14 liter cū beatus Paulus claudū ex utero, Listris dei uirtute sub-
 ito sanasset, & loci illius indigēti rati Paulū & Barnabā deos
 esse, secūdum errorem gētilitium, q̄ erāt imbuti, uellēt eis sacrifi-
 care uictimās, nō tulerūt hāc stultā uenerationē apostoli san-
 cti, sed cōscissis tunicis suis exilierūt in turbas, dehortatiq; sūt
 eas instātius, ne sibi immolarēt hostias, cōtestātes eas uni de-
 beri deo, nō mortalibus, quales erāt. ¶ Neq; hic quispiā obij-
 ciat, Gedeonem obtulisse angelo sibi annūciāti futurā per eū
Iudicū. 6 liberationē ppli Israelitici de manu Madian, sacrificiū, ut uis
 des illic innuere litera. Nō em̄ obtulit Gedeon ipsi angelo sa-
 crificiū, tanq̄ ei quem supremo cultu adorarit atq; honorarit
 sed p̄t eū tanq̄ ministrū, obtulit illud sacrificiū deo. Siquidē
 angelus ipse summitate uirgæ quā manu tenebat, tetigit azi-
 mos panes & carnes, petræ impositas, ignēq; elicuit & sub-
 ministravit holocausto. Ignē aut subijcere sacrificio, nō eius,
 cui sa-

De veneratione Sanctorum.

cui sacrificat hostia, est officiū, sed modū btūs Augustinus
August. circa eū adductus locū in expositiōe quā uocant or-
dinariā, testat. Neq; etiā cōtra prædicta robur habet efficax,
qd in libro Danielis scribit, regem scilicet Nabuchodonosor Danie. 2
post enarrationē somnii qd mente eius exciderat, & reseratio-
nē mysterij eiuldē a Daniele factā, cecidisse in faciē suā & ad-
orasse Danielē, præcepisseq; ut hostias & incensum sacrificar-
ent ei. Siquidē adoratio illa intelligi debet nihil aliud fuisse,
q̄ exhibitio reuerentiæ, per inclinationē in terrā, Danieli ut
homini nō ut deo, factā a rege, q̄ nullo pacto dedecet hoīem
neq; ut eā exhibeat alteri, neq; ut illa ei exhibeat, quēadmodū
ex sequēti capite amplius cōstabit. De hostijs autē & incenso
offerendis, perhibet quidē scriptura id regē præcepisse, s; nō
exprimit illud Danieli factū esse, nec exhibitū. Et multum si-
mile uero est, Danielē id, ne sibi fieret, impediuisse, aut indu-
xisse regē suis uerbis, q̄ hæc offerrent deo, qui mysteriū som-
nii illius reuelauerat, qd satis cōiectat ex cōfessiōe diuinæ po-
tentia & excellentia, quā deinde rex fecisse scribit. Præterea Hieronymus.
secundū B. Hieronymū ibidē in expōne ordinaria citatū, etiā
recte quis dixerit, Nabuchodonosor regē nō tā Danielē q̄ in
Daniele deū adorasse, qui reseruauerat illius somnii secretum Alexander ma-
qd etiā (inquit) Alexandrū Magnū, in pōtifice Iudæorū Io- gnus.
iada fecisse legimus. Et ita regē etiā præcepisse, hostias & in- Ioiada.
censum offerri nō ipsi Danieli, sed deo summo, in Daniele,
(cum somnium interpretaret) locuto.

¶ Alterius generis esse adorationē, q̄ soli deo debet, & eā
quæ creaturis legit in scripturis esse exhibita, quæq; sanctis
impenditur. Cap. III.

Varto adducunt in suæ sniæ cōprobationem, ij q̄s II
impugnamus, id qd in Deuteronomio dī. Dñm Deute. 6
deū tuū adorabis, & illi soli seruias. Quo quidem
uerbo (inquiunt) solus deus nobis adorandus præ-
cipit, illiq; soli obsequiū cultus ac uenerationis impendēdum III
Nō igitē sancti, a nobis sunt honorandi. ¶ Verū hæc cauilla-
tio facile dissoluit per distinctionē adoratiōis, in eā q̄ soli deo
cōuenit & est exhibenda, & in eā q̄ cæteris, scilicet creaturis
k 3. Nempe